

Predmet br.: S1 1 K 040503 24 Krž

Datum: 25.4.2024. godine

**Vijeće u sastavu: sudija Hilmo Vučinić, predsjednik vijeća
sudija Darko Samardžić, izvjestilac
sudija Staniša Gluhajić, član**

**TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
protiv optuženog
Rade Macure**

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Olivera Đurić

Optuženi Rade Macura i branilac Miodrag Stojanović, advokat iz Bijeljine

Broj: S1 1 K 040503 24 Krž
Sarajevo, 25.4.2024. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću Apelacionog odjeljenja sastavljenom od sudije Hilme Vučinića, kao predsjednika vijeća, te sudija Darke Samardžića i Staniše Gluhajića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Bojana Avramovića, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Rade Macure, zbog krivičnog djela ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH) u vezi sa odredbom člana 180. stav 2. KZ BiH, odlučujući o žalbi tužioca Tužilaštva BiH, izjavljenoj protiv presude Suda Bosne i Hercegovine, broj: S1 1 K 040503 21 Kri od 18.10.2023. godine, nakon održane javne sjednice vijeća, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Olivera Đurić, optuženog i njegovog branioca, advokata Miodraga Stojanovića, na osnovu odredbi člana 310. u vezi sa članom 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), dana 25.4.2024. godine, donio je

PRESUDU

Žalba tužioca Tužilaštva BiH, izjavljena protiv presude Suda Bosne i Hercegovine, broj: S1 1 K 040503 21 Kri od 18.10.2023. godine, **odbija se kao neosnovana** i prvostepena presuda **potvrđuje**.

OBRAZLOŽENJE

TOK POSTUPKA

PRVOSTEPENA PRESUDA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH), broj: S1 1 K 040503 21 Kri od 18.10.2023. godine, optuženi Rade Macura oslobođen je od optužbe da je radnjama opisanim u izreci presude počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH) u vezi sa odredbom člana 180. stav 2. KZ BiH. Istom presudom, a na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi je u cijelosti oslobođen naknade troškova krivičnog postupka, te je određeno da isti padnu na teret budžetskih sredstava.
2. Primjenom člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni su sa eventualnim imovinskoopravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

ŽALBA I ODGOVOR NA ŽALBU

3. Protiv navedene presude žalbu je blagovremeno izjavio tužilac i to zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja sa prijedlogom da apelaciono vijeće Suda BiH uvaži žalbu kao osnovanu, pobijanu presudu preinači i oglasi krivim optuženog ili da, ukoliko utvrdi da za to nisu ispunjeni uslovi, presudu ukine i odredi održavanje pretresa.

4. Branilac optuženog, advokat Miodrag Stojanović dostavio je odgovor na žalbu, sa prijedlogom da se žalba tužioca odbije kao neosnovana, te potvrdi prvostepena presuda.

SJEDNICA VIJEĆA

5. Na sjednici vijeća, u smislu člana 304. ZKP BiH održanoj dana 25.4.2024. godine, u prisustvu optuženog Rade Macure i branioca optuženog, advokata Miodraga Stojanovića, kao i tužiteljice Tužilaštva BiH Olivera Đurić, tužiteljica je usmeno elaborirala izjavljenu žalbu, izjavivši da u cijelosti ostaje kod svih iznesenih žalbenih navoda i istaknutog prijedloga.

6. Branilac optuženog je ukratko usmeno izložio navode iz podnesenog odgovora na žalbu, te ostao kod istih. Optuženi se saglasio sa navodima svoga branioca iznijetim u odgovoru na žalbu.

7. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama žalbenih navoda, shodno članu 306. ZKP-a BiH, apelaciono vijeće donijelo je odluku kao u izreci iz sljedećih razloga:

OPŠTA PITANJA

8. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, apelaciono vijeće napominje da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.

9. Budući da apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.

10. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega će apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore, shodno ustaljenoj praksi apelacionih vijeća¹, odbaciti bez daljeg razmatranja.

11. Takođe, apelaciono vijeće smatra svrsishodnim istaknuti da drugostepena presuda predstavlja odluku koja je donesena u žalbenom postupku i da kada je u pitanju njeno obrazloženje, da je dovoljno da se u njoj upućuje, odnosno da ona sadrži slaganje (ili neslaganje) sa tvrđenjima i ocjenama nižestepenog suda u tom smislu da žalbeni sud u obrazloženju svoje odluke ukazuje na prihvatljivost (neprihvatljivost) stavova i ocjena nižeg suda, odnosno njegovih utvrđenja sa kojima se slaže (ili ne) (*vidi Evropski sud, Gracica Ruiz protiv Španije, 1999-I, 31 EHRR 589 GC*). Navedeno znači da nije neophodno odgovoriti i obrazložiti svaki žalbeni navod, već je dovoljno da je drugostepeni sud razmotrio osnovna pitanja koja žalbe osporavaju i koja su od odlučujućeg značaja u donošenju konačne odluke o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti (*vidi Ustavni sud, odluke br. U 62/01 od 5.aprila 2002. godine i AP 352/04 od 23.marta 2005. godine*).

Navodi žalbe

12. U izjavljenoj žalbi, tužilac ističe kako pretresno vijeće prilikom utvrđivanja drugog i trećeg elementa komandne odgovornosti propisane odredbom člana 180. stav 2. KZ BiH, odnosno znanja optuženog da je zločin počinjen od strane njemu podređenih vojnika, te da li je optuženi shodno tom znanju preduzeo nužne i razumne mjere kako bi kaznio počinioce krivičnog djela, čini bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz razloga što izvedene dokaze ne dovodi u međusobnu vezu, ne cijeni savjesno i u cjelini, a iz čega je proisteklo nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. Naime, kada su u pitanju zaključci pretresnog vijeća u pogledu nedokazanosti tih elemenata komandne odgovornosti tužilac ističe da su dokazi izvedeni na te okolnosti cijenjani pojedinačno. U tom pogledu, a u odnosu na drugi element komandne odgovornosti koji zaključci su izneseni od paragrafa 187. do 198. pobijane presude tužilac se pozvao na iskaze svjedoka Dragiše Krunića, Žarka Glamočanina, Veljka Vekića čiji iskaz je pročitao na glavnom pretresu, Vladimira

¹ v. MKSJ: Drugostepena presuda u predmetu Krajišnik, par. 17.: Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 15; Drugostepena presuda u predmetu *Strugar*, par. 17. Ovakvu praksu je kroz svoje odluke slijedilo više žalbenih vijeća Suda BiH, u tom smislu v. *Trbić*, drugostepena presuda broj: X-KRŽ-07/386 od 21.10.2010. godine.

Radovića, svjedoka "M", Đurađa Račića, Mladena Babića, Dejana Tendžerića, Radomira Racanovića, Mirka Čupića, Miodraga Lipovca, Save Bavrića, Nenada Mirjanića, Petra Čekića, Stanka Bojanića, Rade Subotića, Dragoja Samardžića, Branislava Čulibrka, Dragiše Krunića, Vlade Spasojevića, Pilje Stanišljevića, Mirka Pjanića, Slavka Davidovića, Milana Savkovića i dr a koji da su pravilno, a ne parcijalno cijenjeni, te dovedeni u vezu došlo bi se do logičnog zaključka da se optuženi kritične prilike nalazio u borbenom poretku zajedno sa njemu podređenim vojnicima, te da je imao mogućnost neposrednog uvida u sva dešavanja na terenu, a sljedstveno tome pretresno vijeće je moralo doći i do odlučne činjenice da je znao za likvidaciju grupe civila iz Kozarca koja je kritične prilike bila zarobljena u Turjaku. Nadalje, tužilac navodi da se iskazi svih svjedoka odbrane Vlade Spasojevića, Miroslava Vučenovića, Tihomira Aralice i Stojana Pećanina ne mogu prihvatiti kao istiniti, te da iz istih nije moguće izvesti zaključak da se optuženi Macura nije nalazio na terenu gdje se odvijala akcija kojom je komandovao u vrijeme zarobljavanja i lišavanja života grupe lica iz Kozarca. Također, prvostepeno vijeće, prema stavu tužioca, nije ocijenilo navedene iskaze logično, pojedinačno niti u međusobnoj vezi sa drugim dokazima, a nije ni dalo razloge zašto izjavama svjedoka odbrane poklanja vjeru. Kada su u pitanju zaključci pretresnog vijeća u pogledu nedokazanosti ovog elementa komandne odgovornosti tužilac se osvrnuo i na stručno mišljenje vještaka vojne struke Martina Frančeševića (dokaz T-10), a na okolnosti nevjerodostojnosti iskaza svjedoka odbrane, a iz kojeg proizlazi da je prosto nedopustivo, sa stanovišta rukovođenja i komandovanja, da komandir u provođenju akcije nakon što je uspostavio borbeni kontakt sa grupom za kojom traje potraga, samoinicijativno napušta kontakt i borbu, kako to tvrde svjedoci Pećanin i Vučenović u svojim iskazima. Pored navedenog, tužilac u žalbi navodi da se u paragrafu 193. pobijane presude navodi da ni Tužilaštvo nije sigurno gdje se u vrijeme ubistva nalazi optuženi Macura. Suprotno navedenom, tužilac ističe da je svoje zaključivanje zasnovalo na izjavama svjedoka pripadnika I čete II bataljona koji su učestvovali u predmetnoj vojnoj akciji u Turjaku i na iskazu vještaka Martina Frančeševića T-10, koji je već prethodno naveden. Kada je u pitanju ovaj drugi elemenat komandne odgovornosti, a u pogledu zaključka u paragrafu 196. pobijane presude, tužilac navodi da prvostepeno vijeće nije obrazložilo činjenicu da je optuženi Macura u jednom trenutku saznao, niti navodi dokaze iz kojih utvrđuje takvu činjenicu, iako to predstavlja odlučnu činjenicu. Također, prema navodima žalbe prvostepeno vijeće propušta utvrditi odlučnu činjenicu, odnosno kada je optuženi saznao (...*saznao šta se dešava sa civilima*), čime su prekršene odredbe člana 297. stav 1. tačka k) ZKPBiH. Dakle, prema stavu tužioca, prvostepeno vijeće pogrešno utvrđuje činjenično stanje i utvrđuje odnosno odlučnu činjenicu da je svim vojnicima koji su

učestvovali u akciji, a o čemu su pričali odmah po završetku akcije, komandi brigade i cijeloj Gradišci bilo poznato da su kritične prilike civili odložili oružje i predali se, a nakon toga su ih pripadnici VRS, Š.Ž. i još jedan kojim je nadređeni bio optuženi Macura, lišili života i na taj način počinili krivično djelo. Budući da je pogrešno utvrdilo odlučnu činjenicu u paragrafu 196. pobijane presude, prvostepeno vijeće je pogrešno utvrdilo i odlučnu činjenicu u paragrafu 197. pobijane presude. Naime, pretpostavljenu komandu, prvostepeno vijeće također ne precizira, ali ukoliko su to komandant bataljona i njegov zamjenik (pomoćnik komandanta bataljona za bezbjednost nije živ), odnosno svjedoci Kević Miodrag i Pjanić Mirko, onda je prvostepeno vijeće moralo ocijeniti njihove iskaze pojedinačno i međusobno sa ostalim dokazima, i tako doći do odlučne činjenice jesu li isti znali i ako jesu šta su znali u vezi sa grupom civila iz Kozarca koja je kritične prilike bila u Turjaku.

13. Kada je u pitanju treći uslov odnosno ovaj element odgovornosti, odnosno da li je optuženi preduzeo nužne i razumne mjere kako bi kaznio počinioce krivičnog djela, Tužilaštvo navodi da je prvostepeno vijeće u paragrafu 211. pobijane presude pogrešno navelo da se na iskazu svjedoka Miodraga Kevića zasniva činjenični opis radnji stavljenih na teret optuženom. Suprotno navodima u presudi, Tužilaštvo ističe da se činjenični opis zasniva na nizu dokaza kao što su iskazi svjedoka na osnovu kojih je utvrđen status oštećenih, zatim da se predmetni događaj uopće i desio, ko je učestvovao u istom, ko je lišio života civile iz Kozarca kritične prilike, ko mu je bio nadređeni, kao i na materijalnim dokazima. Tužilaštvo posebno ističe tvrdnju prvostepenog vijeća iz pobijane presude, prema kojoj se na iskazu svjedoka „M“, koji identificira vojnika koji je pucajući lišio života civile iz Kozarca, ne zasniva činjenični opis radnji stavljenih na teret optuženom. Takođe, prema stavu Tužilaštva prvostepeno vijeće je pogrešno utvrdilo da iskaz navedenog svjedoka sadrži niz nedosljednosti i kontradiktornosti sa drugim provedenim dokazima što u ozbiljnoj mjeri dovodi u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza. Nadalje u paragrafu 212. pobijane presude, a zatim i u paragrafima 213. i 214. iste, prvostepeno vijeće dovodi u sumnju iskaz Miodraga Kevića, koristeći u tu svrhu iskaz svjedoka Milana Sakovića, čiji se određeni dijelovi iz iskaza iznose netačno, odnosno upravo onako kako je to radio branilac optuženog u svojoj završnoj riječi. Nasuprot, navodima u pomenutim paragrafima pobijane presude, Tužilaštvo ističe da je Rade Macura imao obavezu da blagovremeno, jasno i tačno izvijesti svog nadređenog Miodraga Kevića da su Macuri podređeni vojnici kritične prilike počinili krivično djelo. Slijedom navedenog, na osnovu pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a koje se ogleda u pogrešnom navođenju iskaza svjedoka Savkovića,

pogrešno je utvrđena odlučna činjenica. Također, budući da iskazi svjedoka Kevića i Savkovića nisu cijenjeni pravilno, pojedinačno u cjelini, niti su dovodeni u vezu sa drugim dokazima prvostepeno vijeće je prekršilo odredbe člana 281. stav 2. ZKPBiH, što predstavlja bitne povrede iz člana 297. stav 2. istog Zakona. Takođe, a kada su u pitanju navodi u paragrafu 214. pobijane presude, prema tužiocu prvostepeno vijeće netačno citira iskaz svjedoka Mirka Pjanića, kao i da je iskaze svjedoka Mirka Pjanića, Slavka Davidovića i Vojislava Kecmana koristilo samo da bi pobilo iskaz svjedoka Miodraga Kevića, bez da je iskaze navedena tri svjedoka dovelo u vezu sa svjedočenjem Kevića, te da je iste koristilo samo da navede što više svjedoka koji svojim svjedočenjem dovode u sumnju svjedočenje Kevića, ne iznoseći razloge u presudi. Na isti način je prvostepeno vijeće postupilo u paragrafu 215. u vezi svjedočenja Mirka Dajića, kao i u paragrafu 216. pobijane presude u vezi svjedočenja Pilje Stanišljevića. U paragrafu 217. pobijane presude navodi se svjedočenje komandira Izviđačkog voda I lake pješadijske brigade Mladena Babića, bez da se daje ocjena njegovog iskaza, pri čemu tužiocu ostaje nejasno zašto prvostepeno vijeće koristi iskaz ovog svjedoka u kontekstu pobijanja iskaza svjedoka Kevića, kada u njegovom iskazu nema ništa kontradiktorno iskazu svjedoka Kevića. Dalje, u paragrafu 219. pobijane presude, prvostepeno vijeće navodi da tvrdnje svjedoka Kevića nemaju uporište u materijalnim dokazima Tužilaštva, a u prilog svojim navodima se poziva na materijalne dokaze Tužilaštva i to dva izvještaja Komande I Krajiškog korpusa od 24.6.1992. ? godine upućenih Glavnom štabu VRS (T-62) i Izvještaj Komande I krajiškog korpusa od 27.6.1992. godine (T-76), koji potvrđuju da je izvršena likvidacija grupe lica bošnjačke nacionalnosti, a što nije sporno ni za Tužilaštvo. Dakle, Tužilaštvo, ističe da je prvostepeno vijeće, iz borbenih izvještaja, pogrešno izvelo zaključak da se u istima ne nalaze uporišta tvrdnjama svjedoka Kevića, a pogrešan zaključak je izvelo iz pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, koje je zakonodavac normirao u člana 299. ZKPBiH. Nadalje, Tužilaštvo ističe da se iz navedenih materijalnih dokaza jedino može zaključiti da je iz komande brigade išao neki izvještaj o predmetnom događaju prema komandi I Krajiškog korpusa u kojem je bila informacija da je grupa uništena, da su lica iz Kozarca kritične prilike u Turjaku, likvidirana. Također, može se zaključiti da je komanda brigade ili neko u istoj (komandant brigade), a slijedom toga i komanda korpusa ili neko u istoj raspolagali informacijom da se kritične prilike desilo uništavanje ili likvidacija lociranih lica u Turjaku. Tužilaštvo posebno ističe činjenicu da ne izvještava komandant bataljona, Miodrag Kević, komandu I krajiškog korpusa, nego to može samo komanda brigade, odnosno komandant brigade slijedeći vojnu hijerarhiju. Shodno navedenom, prvostepeno vijeće je, prema stavu Tužilaštva, pogrešno zaključilo da iz navedenih materijalnih dokaza

proizilazi da svjedok Kević ne govori istinu kada kaže da nije znao da su lica iz Kozarca kritične prilike od strane njemu podređenih vojnika likvidirani. Konačno, Tužilaštvo ističe da iz provedenih dokaza jasno proizilazi da su saznanja o likvidaciji lica kritične prilike imali komandant brigade i organ bezbjednosti korpusa tj. načelnik za bezbjednost korpusa i to komandant brigade od Mirka Dajića, a korpusni načelnik bezbjednosti od Milana Savkovića i da nijedan od njih nije imao informaciju kako su ta lica ubijena, odnosno nije imao informaciju da su pripadnici I čete II bataljona I gradiške brigade lišili života te ljude nakon što su se predali i time počinili zločin. Samim tim, ni iz jednog izvedenog dokaza ne proizilazi da je komandir I čete, Rade Macura, na tačan način izvijestio o događaju, odnosno o tome da su njegovi vojnici počinili krivično djelo niti da je komandant II bataljona Miodrag Kević o počinjenju krivičnog djela izvjestio komandanta brigade. Budući da je prvostepeno vijeće nesavjesno ocijenilo materijalne dokaze, pri tome ne dovodeći ih u vezu međusobno, niti sa drugim dokazima, prekršena je odredba člana 281. stav 2. ZKPBiH. Nadalje, osporavajući zaključke prvostepene presude tužilac se u žalbi poziva i na paragraf 219. pobijane presude, te ističe da prvostepeno vijeće, suprotno vještacima vojne struke, na čiji nalaz i mišljenje se Tužilaštvo već pozivalo u žalbi, tumači termin neutralizacija kao uništenje. Pri tome, kako Tužilaštvo navodi, prvostepeno vijeće prihvata iskaz svjedoka Davidovića iako ratni dnevnik II bataljona nije bio dostupan i nije izveden kao dokaz, pa se iskaz navedenog svjedoka u tom dijelu i nije mogao provjeriti. Tužilaštvo posebno ističe da je prvostepeno vijeće zanemarilo činjenicu da je Monografija izrađena tek 1996. godine i da su naknadna saznanja, kojih je prema potvrdi svjedoka Davidovića bilo, mogla utjecati na obrađivača informacija iz ratnog dnevnika. Nadalje, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi navelo da je prethodno spomenuti materijalni dokaz u suprotnosti sa iskazom svjedoka Kevića, pri čemu ne ocjenjuje i druge dokaze i ne dovodi ih u vezu sa Monografijom i iskazom svjedoka Kevića, a ne koristi se ni stavovima vještaka Tužilaštva, kao ni vještaka odbrane. Suprotno navodima prvostepenog vijeća u paragrafu 220. pobijane presude, da tvrdnje svjedoka Kevića nemaju uporište ni u nalazu i mišljenju vještaka Frančeševića, Tužilaštvo ističe da je prvostepeno vijeće navelo samo jedan segment mišljenja vještaka, te iz takvog segmenta na osnovu pretpostavki izvodi utvrđenje odlučne činjenice da je komandant II bataljona Miodrag Kević bio obaviješten o *nailasku* na grupu civila iz Kozarca i njihovom stradanju. S navedenim u vezi tužilac navodi da prvostepeno vijeće nije cijeno nijedan dokaz koji bi išao na štetu optuženom Macuri, nego samo one koji mu idu u korist, iako su neki izvučeni iz konteksta ili netačni, te su na taj načini prekršene odredbe člana 14. stav 2. ZKPBiH. Nadalje, prema žalbenim navodima prvostepeno vijeće ne iznosi ni razloge zašto nije na jasan način moglo utvrditi Izvještaj

koji je podnio optuženi Macura, jer isti nije sadržavao potpune i tačne podatke o zarobljavanju civila i njihovoj likvidaciji od strane pripadnika čete kojom je komandovao optuženi, niti razloge zašto iskaz svjedoka Kevića u navedenom segmentu nije uvjerljiv i nije konzistentan čime su prekršene odredbe člana 290. stav 1. i 7. ZKPBiH. Dakle, prvostepeno vijeće nije savjesno, u cjelini, pojedinačno, niti u vezi sa drugim dokazima cijeno iskaz svjedoka, a nije cijeno ni konzistentnost njegovog iskaza i njegovo držanje u sudnici čime su prekršene odredbe člana 281. stav 2. ZKPBiH što predstavlja bitne povrede iz člana 297. stav 2. istog Zakona. Kao i u prethodnom paragrafu i u paragrafu 222. pobijane presude, tužilac navodi da je prvostepeno vijeće pogrešno utvrdilo činjenično stanje, da su prekršene odredbe člana 290. stav 1. i 7. ZKPBiH, jer prvostepeno vijeće u pobijanoj presudi navodeći da je znala cijela Gradiška, ne navodi šta je to ista znala, potom su prekršene odredbe člana 290. stav 1. i 7. jer ne navodi jasno da činjenicu, da komandant nema saznanja da su ljudi pobijeni, smatra utvrđenom, te zbog čega prvostepeno vijeće zaključuje da iz iskaza vještaka proizilazi neuvjerljivost i nelogičnost iskaza svjedoka Kevića. Također, tužilac navodi da iz iskaza svjedoka (Miodrag Kević, Mirko Pjanić, pripadnici I čete kojima je optuženi komandovao kritične prilike, Branislav Čulibrk, Vlado Spasojević, svjedok „M“, Mirko Dajić) proizilazi, da je Macura sa svojim vojnicima naprasno napustio mjesto događaja, te da se nije zadržao i da nije obezbijedio mjesto događaja na bilo koji način, shodno čemu zaključuje da se optuženi Macura kritične prilike nije ponašao u skladu sa vojnim pravilima. Suprotno navodima prvostepenog vijeća, tužilac ističe da iskaz svjedoka Miodraga Kevića nije pobijen iskazom nijednog drugog svjedoka, niti materijalnim dokazima, naprotiv upravo niz svjedoka, ali i nalaz i mišljenje vještaka Frančeševića podupiru njegov iskaz. Tužilaštvo napominje i da prvostepeno vijeće, u vezi odgovornosti optuženog, nije trebalo utvrditi samo treći element komandne odgovornosti, nego i druga dva, te druge činjenice navedene u dispozitivu izmijenjene optužnice. Kada je riječ o slobodnoj ocjeni dokaza u žalbi se navodi da ona nije sporna, ali da ipak i prilikom iste prvostepeno vijeće treba da savjesno cijeni svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa drugim dokazima, te da na osnovu takve ocjene dokaza zaključi da li je neka činjenica dokazana. Shodno navedenom, Tužilaštvo navodi da je prvostepeno vijeće prilikom donošenja pobijane presude pogrešno primijenilo i princip *in dubio pro reo*, kao i i standard „van razumne sumnje“, jer su tokom postupka izneseni dokazi na osnovu kojih se pouzdano moglo zaključiti da postoji najveći stepen vjerovatnoće da je optuženi počinio krivično djelo. Konačno, Tužilaštvo zaključuje da je predsjednica prvostepenog vijeća prekršila odredbu člana 14. stav 1. ZKPBiH, jer je Tužilaštvu naredila dostavljanje kompletne završne riječi puno prije nego što je ista izložena na glavnom pretresu dana

30.5.2023. godine i puno prije nego što je odbrani određen rok za podnošenje završne riječi.

OCJENA ŽALBENIH PRIGOVORA

14. Nakon što je u smislu odredbe člana 306. ZKP BiH ispitalo pobijanu presudu u granicama iznesenih žalbenih razloga i prijedloga, apelaciono vijeće je donijelo odluku kao u izreci iz sljedećih razloga.

ŽALBENI OSNOVI U SKLADU SA ČLANOM 297. ZKP BiH: BITNE POVREDE ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA

Standardi za odlučivanje po žalbi

15. U skladu sa članom 296. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka. Bitne povrede odredaba krivičnog postupka definisane su članom 297. ZKP BiH.²

16. S obzirom na težinu i značaj počinjenih povreda postupka, ZKP BiH pravi razliku između onih povreda koje, ako se utvrdi da postoje, stvaraju neoborivu pretpostavku da su negativno uticale na valjanost izrečene presude (apsolutno bitne povrede) i povreda kod kojih se, u svakom konkretnom slučaju, ostavlja na ocjenu sudu da li je ustanovljena povreda postupka imala ili mogla imati negativan utjecaj na valjanost presude (relativno bitne povrede).

² Član 297. **Bitne povrede odredaba krivičnog postupka:** (1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji: a) ako je Sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija koji nije učestvovao na glavnom pretresu ili koji je pravomoćnom odlukom izuzet od suđenja, b) ako je na glavnom pretresu učestvovao sudija koji se morao izuzeti, c) ako je glavni pretres održan bez osobe čija je prisutnost na glavnom pretresu po zakonu obavezna ili ako je optuženom, branitelju, ili oštećenom protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa, d) ako je povrijeđeno pravo na odbranu, e) ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnom pretresu, f) ako je Sud povrijedio propise krivičnog postupka o postojanju odobrenja nadležnog organa, g) ako je Sud donio presudu a nije bio stvarno nadležan ili ako je nepravilno odbio optužbu zbog stvarne nenadležnosti, h) ako Sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe; i) ako se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakona ne može zasnivati presuda, j) ako je optužba prekoračena, k) ako je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. (2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako Sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

17. Apsolutno bitne povrede ZKP BiH taksativno su nabrojane u tačkama a) do k) stava 1. člana 297. ZKP BiH.

18. Ukoliko bi apelaciono vijeće našlo da postoji neka od bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, obavezno je da, u skladu sa odredbom iz člana 315. stav 1. tačka a) ZKP BiH, ukine prvostepenu presudu, izuzev u slučajevima iz člana 314. stav 1. ZKP BiH.³

19. Za razliku od apsolutnih, relativno bitne povrede nisu taksativno pobrojane u zakonu, već postoje u slučaju kada sud u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

20. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan utjecaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će žalbeno vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se ne može zaključiti da navedena povreda nije negativno utjecala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada žalbeno vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda, bez obzira na povredu postupka takve prirode, žalbeno vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH

21. Bitna povreda (tzv. relativno bitna bitna povreda) odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH postoji ako sud za vrijeme pripremanja glavnog pretresa ili u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ZKP BiH, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude. Kada je u pitanju relativno bitna povreda odredaba krivičnog postupka potrebno je da se žalbom ukazuje ne samo na radnje i propuste u kojima se ogleda neprimjenjivanje ili nepravilno primjenjivanje određene odredbe procesnog zakona, nego i da se žalbom ukazuje i u kom smislu i zbog čega je to bilo ili moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude. U protivnom, ispitivanje o tome da li je učinjena

³Član 314. **Preinačenje prvostepene presude:** (1) Vijeće apelacionog odjeljenja će, uvažavajući žalbu, presudom preinačiti prvostepenu presudu ako smatra da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi

relativno bitna povreda odredaba krivičnog postupka bi se pretvorilo u ispitivanje po službenoj dužnosti.

Tužilac smatra da je sud pogrešno primijenio član 281. stav 2. ZKP BiH u vezi sa članovima 14. stav 2. ZKP BiH čime je počinjena bitan povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH

22. Kakao je to naprijed detaljno navedeno, tužilac ističe da je sud povrijedio odredbe iz člana 281. stav 2. ZKP BiH, jer nije savjesno cijenio svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima, a da je tako postupio sasvim sigurno bi došao do drugačijeg zaključka u pogledu odgovornosti optuženog za krivični događaj.

23. Načelo *in dubio pro reo* jedna je od neposrednih posljedica presumpcije nevinosti, te je zakonom izričito propisano da u sumnji sud mora ići u korist optuženog. Svaka sumnja u postojanje neke pravno relevantne činjenice mora se odraziti u korist optuženog. Činjenice koje idu na štetu optuženog (*in peius*) moraju biti utvrđene sa potpunom sigurnošću, te ukoliko postoji sumnja u odnosu na ove činjenice, one se ne mogu uzeti kao utvrđene ili dokazane. Činjenice koje idu u korist optuženom smatraju se utvrđenima čak i onda ako su samo vjerovatne, odnosno ako se sumnja u njihovo postojanje.

24. Apelaciono vijeće nalazi da je pretresno vijeće ocijenilo svaki dokaz pojedinačno, i u vezi sa ostalim dokazima, te je na osnovu takve ocjene izvodilo zaključak o postojanju pravno relevantnih činjenica i krivici optuženog, van razumne sumnje. Stoga je, formalnopravno, prvostepeni sud u cijelosti postupio u skladu sa zakonskim obavezama iz člana 15. ZKP BiH, te člana 281. stav 2. ZKP BiH. Navodi tužioca da je pretresno vijeće postupilo suprotno navedenim odredbama ZKP-a BiH, prema stavu ovog vijeća, nisu osnovani.

25. Bez obzira na navedeno, apelaciono vijeće nalazi da je primjenu načela *in dubio pro reo* neophodno sagledati u okviru prigovora tužioca da li je činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno, odnosno u kontekstu dokazne vrijednosti izvedenih dokaza, te će detaljnija analiza istih biti iznesena u dijelu presude gdje će se dati razlozi za prigovore na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.

pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona, ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 297. stav (1) tačka f), g) i j) ovog zakona.

26. Nadalje, odredbom člana 14. ZKP BiH propisana je dužnost suda da stranke i branioca tretira na jednak način i da svakoj od strana pruži jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnom pretresu, a u stavu 2. istog člana propisana je dužnost suda, tužioca i drugih organa koji učestvuju u krivičnom postupku da s jednakom pažnjom ispituju i utvrđuju kako činjenice koje terete optuženog, tako i one koje mu idu u korist.

27. U pogledu žalbenih prigovora tužioca da je sud povrijedio načelo jednakosti u postupanju kod utvrđivanja, po tužiocu spornih, činjenica (prisustvo optuženog na inkriminisanom mjestu, njegova obavještenosti o likvidaciji 10 zarobljenih civila bošnjačke nacionalnosti od strane pripadnika I čete II bataljona I Lake gradiške brigade kojom je komandovao optuženi, a koje su se predale nakon borbenog kontakta, njegova obaveza da kao nadređena osoba prikuplja informacije o nezakonitostima svojih podređenih kako bi izvršio procjenu da li se radi o krivičnom djelu, a o čemu je morao dostaviti izvještaj svom neposrednom nadređenom, odnosno komandantu II bataljona radi njihovog procesuiranja), u kontekstu znanja odnosno razloga da zna da se zločin desio, kao i da shodno tom svom znanju nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi kaznio počinioce krivičnog djela, apelaciono vijeće prihvata obrazloženje iz pobijane presude, koje je dato na stranicama od 35. do 42. iste.

28. Naime, analizom prigovora kojim se osporavaju zaključci pretresnog vijeća u pogledu drugog elementa odgovornosti, odnosno znanja optuženog da je zločin počinjen od strane nejmu podređenih vojnika, ovo vijeće nalazi da tužilac bezrazložno problematizira to utvrđenje pobijane presude, s obzirom da se odluka prvostepenog vijeća u tom pogledu i ne konfrontira sa izloženim stavom tužioca. Naime, iz obrazloženja pobijane presude, bez obzira što ista prethodno ističe nedokazanost prisustva optuženog samim likvidacijama oštećenih, jasno proizlazi kako prvostepeno vijeće cijeneći sve okolnosti konkretnog događaja, u tom pogledu zauzima stav identičan tužiočevom, i to kroz zaključak da mu ta činjenica nije mogla ostati nepoznata s obzirom da je ta činjenica bila poznata svim vojnicima koji su učestvovali u akciji, pa je potpuno nelogično da i on nema istovjetna saznanja, a posebno zbog činjenice da je isti kao nadređeni učestvovao u istoj, koji stav dijeli i ovo vijeće. Dakle, apelaciono vijeće utvrđuje da prvostepeno vijeće nije propustilo zauzeti stav po problematiziranom pitanju, odnosno nije propustilo utvrditi postoji li ili ne postoji ova odlučna činjenica od koje zavisi utvrđenje odgovornosti optuženog za tzv komandnu odgovornost. Kao što je vidljivo iz obrazloženja presude, prvostepeno vijeće je na te okolnosti analiziralo niz iskaza svjedoka (Dragiša Krunić, Žarko

Glamočanin, Veljko Vekić, Vladimir Radović, Stojan Pećanin, Miroslav Vučenović, Đurađ Račić, svjedok „M“), te je donijelo zaključak da tužilac u tom pravcu nije pružio dovoljno dokaza koji bi predstavljali pouzdan osnov za utvrđenje da se optuženi nalazio na licu mjesta ubistva civila, pa čak ni na širem području, ali uzimajući u obzir niz okolnosti konkretnog događaja (Đurađ Račić i svjedok „M“ potvrdili likvidaciju zarobljenih civila od strane jednog pripadnika I čete II bataljona i još jednog lica, svjedok Milan Savković pomoćnik komandanta brigade za bezbjednost potvrđuje da je sutradan dobio informaciju da je grupa civila iz Kozarca pobijena i da su to uradili pripadnici Macurine čete, što potvrđuje i svjedok Mirko Dajić a koji za likvidaciju civila saznaje istog dana i dr...), prvostepeno vijeće, i po stavu ovoga vijeća, iznosi logičan zaključak da optuženom nije mogla ostati nepoznata činjenica da su pripadnici njegove čete likvidirali zarobljene civile. Kada je u pitanju, kako to tvrdi Tužilaštvo, neprimjerena terminologija korištena u pobijanoj presudi na okolnosti u smislu „...šta se desilo sa civilima...“, „...poznato svim vojnicima koji su učestvovali u akciji i o čemu su pričali odmah po završetku akcije, što je bilo poznato komandi brigade i o čemu je pričala cijela Gradiška.“, u kontekstu da iz iste ne proizlazi stvarni način stradanja civila (isti mogli stradati u borbi, što nije slučaj), iako navedena terminologija nije u potpunosti eksplicitna, istom se ne dovodi u pitanje nepobitna činjenica da se radilo o krivičnom djelu na inkriminisanom mjestu i vremenu počinjenom od strane jednog pripadnika VRS i pripadnika I čete II bataljona I Lake gradiške brigade, kojom je optuženi komandovao, a što proizlazi i iz stava paragrafa 197. pobijane presude u kojem se elaborira i znanje optuženikove pretpostavljene komande o inkriminisanom događaju, a u kontekstu njene obaveze da preduzme razumne mjere, a potom i kazni direktne izvršioce likvidacije civila, koja obaveza realno ne bi ni postojala da su oštećeni stradali u borbenom kontaktu, odnosno razmjeni vatre.

29. Dakle, kako se zaključci pretresnog vijeća u pogledu utvrđenosti drugog elementa komandne odgovornosti optuženog ne konfrontiraju sa žalbenim razlozima tužioca iznesenim u tom pogledu, ovo vijeće ne nalazi svrsishodnim detaljnije se osvrnuti na iste, već je fokus obrazloženja ove presude usmjerilo na preispitivanje, osporavanog trećeg elementa, o čemu će biti riječi u nastavku ove presude, kako u okviru ovog žalbenog osnova, tako i detaljnije u okviru žalbenog osnova iz člana 299. ZKP BiH.

30. Nadalje, kao što se navodi u pobijanoj presudi, pretresno vijeće uz činjenicu utvrđenosti znanja optuženog da je zločin počinjen od strane njemu podređenih vojnika, se u pogledu nedokazanosti činjenice da optuženi nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi kaznio počinioce kroz izvještavanje pretpostavljenog starješine (svjedoka Miodrag

Kević) o zločinu sebi podređenih vojnika kao trećeg elementa komandne odgovornosti (tužilac ne osporava utvrđenja suda u pogledu prvog elementa iste) pravilno pozvalo na niz iskaza svjedoka, i to, Milana Savkovića, Mirka Dajića, Mirka Pjanića, Vojislava Kecmana, Slavka Davidovića, Pilje Stanišljevića i Mladena Babića koji su svako na svoj način (neposredno od pripadnika čete, neformalnih razgovora, opštepoznata činjenica) ukazali na postojanje informacija o zarobljavanju i strijeljanju zarobljenih civila, a koji iskazi nisu dovedeni u pitanje ni iskazom svjedoka Miodraga Kevića, na koji se žalbom posebno ukazuje, s obzirom da jedini ovaj svjedok nije mogao potvrditi da je pripadnik njegovog bataljona ili pripadnik čete na čijem čelu je bio optuženi Macura likvidirao zarobljene civile, niti mu je poznato da su pobijeni, odnosno da ga optuženi o tom događaju nikada nije referisao, što mu je bila dužnost. Takođe, pretresno vijeće je pravilno analiziralo i preostale dokaze optužbe u pravcu utvrđivanja tačnosti izvještaja optuženog o počinjenom zločinu prema svjedoku Miodragu Keviću kao njegovom neposrednom starješini, ali je pravilno zaključilo da su u tom pogledu izostali bilo kakvi materijalni dokazi koji upućuju na zaključak da je optuženi propustio upoznati svjedoka Kevića o inkriminisanom događaju, koja činjenica je bila od ključne važnosti za utvrđivanje njegove krivične odgovornosti.

31. Dakle, kada je u pitanju teza optužbe da je optuženi prešutio informacije o relevantnim činjenicama svom pretpostavljenom, po stavu ovoga vijeća, pretresno vijeće je pravilno analiziralo iskaze navedenih svjedoka dovodeći ih u vezu okolnostima cjelopukopnog događaja pa je sve rezultiralo logičnim zaključkom da te informacije nisu mogle ostati nepoznate ključnom svjedoku odbrane Miodragu Keviću kao neposredno pretpostavljenom optuženom, odnosno da nema jasnih dokaza o sadržaju optuženikovog izvještaja o predmetnom događaju, a od koje odlučne činjenice je i zavisila njegova odgovornost.

32. Stoga, prema ocjeni ovog vijeća ovakvim postupanjem prvostepenog vijeća nisu povrijeđene odredbe člana 281. stav 2. ZKP BiH.

33. Konačno navedeni žalbeni prigovori tužioca kojima se ukazuje na bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 2. ZKP BiH u vezi sa članom 14. stav ZKP u smislu da je Tužilaštvu predsjednica vijeća naredila dostavljanje kompletne završne riječi znatno prije nego što je ista izložena na glavnom pretresu i znatno prije nego što je to naloženo odbrani, nisu osnovani i ne dovode u pitanje ispravnost i zakonitost pobijane presude.

34. Iako ovo Vijeće nalazi da je odredbom člana 14. stav 1. ZKP BiH propisana obaveza suda da stranke tretira na jednak način, te da čak i prihvati navode da rokovi dati strankama nisu bili podudarni, ovdje se ne radi o propustu, koji bi se u konkretnom slučaju mogao okarakterisati kao relativno bitna povreda odredaba krivičnog postupka, budući da žalbom, suprotno odredbi člana 297. stav 2. ZKP BiH, izuzev iznošenja subjektivnog osjećaja tužioca da je povrijeđeno načelo jednakosti u postupanju, nije na adekvatno obrazložen način ukazano u kom smislu i zbog čega je to bilo ili moglo biti od utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude. To posebno zbog činjenice da se radilo o institutu iz člana 277. ZKP BiH, koji se suštinski i ne tretira odredbom člana 14. stav 1. ZKP BiH s obzirom da ista propisuje obavezu suda da na jednak način tretira stranke u dokaznom postupku, a koji je evidentno bio okončan samom činjenicom da je od stranaka zatraženo dostavljanje završih riječi u pismenoj formi.

35. Naime, relativno bitno značenje ovih povreda prosuđuje se s obzirom na odnos (posljedice) povrede prema zakonitosti i pravilnosti odluke, tj. obaveza žalioca je bila da dokaže uticaj povrede na koju se poziva na donošenje pravilne i zakonite odluke, a što je u konkretnom slučaju izostalo (tužilac izuzev subjektivne ocjene da je imao kraći rok za sastav završih riječi od odbrane nije na argumentovan način obrazložio na koji način su nastupile štetne posljedice). Dakle, moguće je zaključiti da je za razliku od apsolutno bitnih povreda krivičnog postupka, postojanje relativno bitnih povreda faktičko pitanje, što znači da čak i eventualno nepostupanje u skladu sa pojedinim odredbama ZKP-a, ne mora povlačiti za sobom pitanje nepravilnosti i nepravičnosti postupka u cjelini.

36. Dakle, polazeći od činjenice da završne riječi u svojoj suštini predstavljaju samo rekapitulaciju dokaza izvedenih tokom dokaznog postupka na čije provođenje žalilac evidentno nije imao prigovora, ovo vijeće, ne sporeći da su rokovi stranaka na sačinjavanje završih riječi vremski bili različito određeni, postupanje pretresnog vijeća ne nalazi takvim da bi se istim dovelo u pitanje načelo jednakosti u postupanju kako se to aludira žalbom.

**OSNOVI ZA ŽALBU PREMA ČLANU 299. ZKP BIH: POGREŠNO ILI NEPOTPUNO
UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE
STANDARDI ZA ODLUČIVANJE PO ŽALBI**

37. Standard koji žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost.

38. Žalbeno vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka isključujući svaku razumnu sumnju. Neće svaka činjenična greška biti razlog da žalbeno vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen uprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

39. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak pretresnog vijeća bio opravdan, žalbeno vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće. Žalbeno vijeće ima na umu, kao opšte načelo da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga žalbeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo pretresno vijeće.

40. Žalbeno vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje pretresnog vijeća samo ako jedan objektivan sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjalo pretresno vijeće ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza potpuno pogrešna.

Navodi žalbe

41. Prema navodima žalbe tužioca, a o kojima je detaljnije bilo riječi u paragrafu 13. ove presude, u pobijanoj presudi se pogrešno iznosi zaključak da nije dokazano da optuženi svjestan zločina svojih podređenih vojnika nije preduzeo nužne i razumne mjere kako bi isti bili kažnjeni, zbog čega je sud utvrdio da nije dokazan treći element komandne odgovornosti. U tom pravcu tužilac se pozvao na naprijed elaborirane dokaze iz kojih se prema stavu optužbe, nesumnjivo mogao izvući zaključak da je optuženi, s obzirom na njegovo prisustvo na inkriminisanom lokalitetu, imao saznanja o počinjenom zločinu od strane njemu potčinjenih, te je i pored te činjenice propustio da o tom događaju informiše neposredno nadređenog komandanta bataljona, svjedoka optužbe Miodraga Kevića, koji je shodno svojoj hijerarhijski nadređenoj poziciji jedini mogao tražiti od komandanta brigade angažovanje pripadnika vojne policije i službe vojne bezbjednosti sa ciljem prikupljanja dokaza i dokumentovanja krivičnog djela, ali da je u tom smislu bio onemogućen jer mu iste nisu bile poznate s obzirom da mu upravo optuženi nije pružio te informacije, a u čemu se i ogleda njegova odgovornost.

Nalazi vijeća

42. Razmatrajući žalbene prigovore optužbe koji ukazuju da je činjenično stanje pobijane presude pogrešno i nepotpuno utvrđeno, apelaciono vijeće je detaljnom analizom obrazloženja pobijane presude, te nakon izvršenog uvida u spis predmeta, došlo do zaključka da se radi o neutemeljenim tvrdnjama. Ovo vijeće nalazi da je činjenično stanje pravilno i potpuno utvrđeno i da pobijana presuda sadrži valjane i prihvatljive razloge o svim odlučnim činjenicama na osnovu kojih je donesena oslobađajuća presuda.

43. Apelaciono vijeće, prije svega, nalazi da se žalbom u suštini i ne osporava nepostojanje dokaza u odnosu na identificiranje neposrednih počinitelja osnovnog krivičnog djela, odnosno da se radilo upravo o pripadnicima jedinice koji su u lancu komandovanja bili podređeni optuženom Macuri, a što predstavlja osnovni preduslov za razmatranje njegove odgovornosti po principu odgovornosti nadređenog, a u kontekstu utvrđivanja postojanja efektivne kontrole optuženog. Naime, kako je to vidljivo iz sadržaja iste, žalbom se, ako se izuzmu podudarni stavovi pobijane presude i žalioca u pogledu drugog elementa o čemu je naprijed bilo riječi, suštinski osporava samo stav pretresnog vijeća o neispunjenosti trećeg elementa komandne odgovornosti, kroz argumentaciju da je optuženi kao nadređena osoba znao, odnosno mogao znati da su njegovi podređeni počinili krivično djelo, te da je kao nadređeni i pored znanja navedenih okolnosti propustio dužnost odgovarajućeg činjenja, odnosno propustio da preduzme prijeko potrebne i razumne mjere.

44. S obzirom na navedeno, a imajući u vidu stav da je za oglašavanje krivim optuženog, shodno odredbi člana 180 stav 2. KZ BiH, za krivičnopравни događaj opisan u činjeničnom opisu optužnice, pored ostalih bitnih obilježja predmetnog krivičnog djela (odnos nadređeni-podređeni, odnosno postojanje efektivne kontrole nad podređenim, te postojanje znanja nadređenog-optuženog da je počinjeno krivično djelo od strane njemu podređenih vojnika), bilo potrebno dokazati i činjenice i okolnosti iz kojih proizlazi da nadređeni pored tog znanja nije preduzeo potrebne i razumno moguće mjere da kazni izvršioca, ovo vijeće ne nalazi pogrešnim stav pretresnog vijeća iznesen u tom pogledu. Naime, iz izvedenih dokaza optužbe, i to kako objektivnih tako i iz subjektivnih, ispravno cijenjenih od strane pretresnog vijeća, nesumnjivo je utvrđeno da treći element komandne odgovornosti usljed nedostatka dokaza o tome da optuženi Macura nije obavijestio svog pretpostavljenog o inkriminisanom događaju nije dokazan, odnosno ispunjen.

45. Naime, nasuprot tvrdnjama žalbe tužioca, apelaciono vijeće nalazi da je pretresno vijeće u pobijanoj presudi potpuno i pravilno utvrdio sve relevantne činjenice za

odlučivanje u predmetnoj krivičnopravnoj stvari, posebno u pogledu činjenica koje su potencirane u žalbi. Pretresno vijeće je u potpunosti postupilo u skladu sa odredbom člana 281. stav 2. ZKP-a BiH i savjesno ocijenilo svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima, i na osnovu takve ocjene izvelo zaključak o svim činjenicama bitnim za pravilno razjašnjenje svih spornih pitanja, prvenstveno pitanje sadržaja Izvještaja koji je optuženi Macura podnio svom pretpostavljenom (komandant bataljona Miodrag Kević), nakon akcije u Turjaku, odnosno o sudbini zarobljenih lica dovodeći ga u vezu sa saznanjima drugih svjedoka o inkriminisanom događaju, a koja činjenica je bila presudna u kontekstu utvrđivanja propusta optuženog da, kroz tačno informisanje pretpostavljenog o zločinu, preduzme nužne razumne mjere kako bi počinio bili kažnjeni.

46. Prilikom ocjene dokaza, iskaza svjedoka Miodraga Kevića, na koji se u žalbi pozvalo tužilaštvo, a koji svjedok je, kako je to naveo, sa optuženim nakon akcije obavio samo neformalni razgovor o istoj, ali da ga optuženi o inkriminisanom događaju nije uopšte upoznao. Analizirajući nadalje tezu optužbe na okolnosti propusta optuženog da izvršiti svog pretpostavljenog o počinjenom zločinu, po stavu ovoga vijeća, pretresno vijeće je navedeni iskaz pravilno dovelo u vezu sa iskazima svjedoka Milana Savkovića, Mirka Pjanića, Slavka Davidovića, Vojislava Kecmana i Mirka Dajića koji su na decidan način izjavili, i to svjedok Savković da je informaciju da je grupa civila iz Kozarca pobijena, dobio sutradan i da su to uradili pripadnici Macurine čete, te da su narednih dana o tome svi pričali, što je potvrdio i svjedok Mirko Dajić. Takođe, i svjedok Slavko Davidović izjavljuje da je kasnije saznao da je grupa strijeljana, da bi svjedok Vojislav Kecman bio najdetaljniji govoreći da je od pripadnika čete optuženog Macure, saznao da je kritične prilike došlo do maltretiranja tih ljudi, tuče, kao i da je neko iz te grupe ljudi koji su maltretirali zarobljena lica, iste strijeljao. Ono što za tužioca predstavljaju ovi iskazi kao dokazi koji ne upućuju na njihovo znanje ili bar mogućnost da znaju da su počinjeni zločini, po shvatanju i ovog vijeća, predstavljaju dokaze na kojima je moguće utemeljiti suprotan stav, a to je da je to bila gotovo opštepoznata činjenica, što pobijana presuda izlaže u paragrafima 212., 213., 214. i 215. svojih razloga, pa nakon ocjene istih, na korektan način finalizuje svoju analizu zaključkom u paragrafu 222. zašto se iz istih nije mogla pokloniti vjera iskazu svjedoka Kevića da je samo njemu taj događaj ostao nepoznat, odnosno da ga o toj svima poznatoj činjenici optuženi nije upoznao. Stoga, i prema stavu ovoga vijeća, tvrdnja ovoga svjedoka da uopšte nije imao ili mogao imati informacije o tome da je dana 23.6.1992. godine na području sela Turjak počinjen zločin prema zarobljenim civilima bošnjačke nacionalnosti

što bi iziskivalo preduzimanje određenih provjera aktivnosti upravo od strane njega, ukazuje se potpuno nelogičnim i neracionalnim.

47. Dakle, na osnovu svih iskaza saslušanih svjedoka, Vijeće nalazi da je pravilno zaključeno da nije bilo moguće donijeti čvrst zaključak da optuženi o počinjenom krivičnom djelu nije informisao svog pretpostavljenog, odnosno da svjedoku Keviću ta odlučna činjenica nije ostala, odnosno mogla ostati nepoznata, s obzirom da su svi pomenuti svjedoci, govorili o maltretiranju, strijeljanju, likvidaciji zarobljenih civila, a ne stradanju istih u borbenim aktivnostima, što je bila teza optužbe. Konačno, ovakav zaključak nije mogao biti doveden u pitanje ni žalbenim navodima koji su ukazivali na iskaz vještaka Frančeševića. Naime, ovaj vještak je u svom pisanom nalazu i mišljenju, što je i ponovio u svom iskazu datom na glavnom pretresu, detaljno opisao dužnosti optuženog kao komandira čete, kao i naveo da je optuženi evidentno upoznao svog nadređenog o toku akcije, iz čega pretresno vijeće izvodi zaključak, koji podržava i ovo vijeće, da ga je upoznao i o načinu stradanja zarobljenih civila. To potvrđuje i sadržaj Borbenog izvještaja Komande I. Krajiškog korpusa od 24.6.1992. godine, na koji se poziva pretresno vijeće, a u kojemu se na okolnosti predmetnog događaja koriste termini “zarobljeni” i “likvidirani”, slijedom čega se s pravom postavlja logično pitanje kako je optuženi mogao propustiti informisati svog pretpostavljenog o događaju koji je bio poznat većini lica, ali ne i njemu.

48. Na kraju, a bez obzira što žalbom tužioca nisu osporavana utvrđenja pretresnog vijeća u pogledu prvog elementa koji je propisan odredbom člana 180. stav 2. KZ BiH, a koji se odnosi na činjenicu *da je neko od krivičnih djela iz člana 171. do 175. i člana 177. do 179. ovog zakona učinjeno od strane podređenog*, apelaciono vijeće ne nalazi posebno detaljnije analizirati, ali će zbog važnosti tog preduslova u kontekstu utvrđivanja postojanja efektivne kontrole optuženog u konkretnom slučaju samo konstatovati i prihvatiti obrazloženje pretresnog vijeća u tom smislu. Naime, prema stavu ovoga Vijeća, pretresno vijeće je pravilnom ocjenom izvedenih dokaza kako subjektivne tako i objektivne prirode izvelo pravilan zaključak da je u konkretnoj akciji nakon njihovog zarobljavanja likvidirano 10 civila bošnjačke nacionalnosti, te da su u konkretnim borbenim dejstvima učestvovali pripadnici čete kojoj je optuženi bio komandir, ali da optužba nije pružila dokaze takve snage iz koji bi proizlazilo da je optuženi svjestan činjenice o počinjenom zločinu svojih podređenih propustio obavijestiti neposrednog nadređenog, komandanta bataljona, a što je bio jedan od tri kumulativna uslova za oglašavanje optuženog krivično odgovornim u skladu sa teorijom komandne odgovornosti.

49. Naime, apelaciono vijeće podsjeća da je pri utvrđivanju elemenata potrebnih za konstituisanje komandne odgovornosti, neophodno prvo utvrditi da se zločin pripremao ili da je počinjen ratni zločin, nakon toga ko su počinio, a zatim utvrđivati postojanje odnosa nadređeni – podređeni između komandanta i počinilaca do nivoa efektivne kontrole, a onda činjenice koje dokazuju elemente da je nadređeni znao ili je bilo razloga da zna da će biti ili već jeste počinjeno krivično djelo, i konačno da nadređeni nije preduzeo potrebne i razumno moguće mjere da to krivično djelo spriječi ili da kazni izvršioce.

50. Na kraju ovo Vijeće ističe da niti jedan dokaz tužilaštva nije dokazao, a niti je istim dovelo u sumnju da bi bilo osnova za donošenje drugačije presude od prvostepene, odnosno da je optuženi u svojstvu komandira čete propustio da preduze sve nužne i razumne mjere, kako bi pripadnici I čete II bataljona I Lake gradiške brigade, kojom je komandovao, bili kažnjeni za radnje opisane u činjeničnom dijelu optužnice, a s obzirom da treći element komandne odgovornosti nije dokazan, pri čemu svi elementi, kumulativno, moraju biti dokazani.

51. Imajući u vidu izneseno, ovo Vijeće nalazi da žalba tužioca nije dovela u pitanje zaključke pobijane presude, zbog čega je odlučilo u smislu odredbe člana 313. ZKP BiH, odbiti kao neosnovane žalbene prigovore tužioca i potvrditi prvostepenu presudu.

Zapisničar:

Pravni savjetnik

Bojan Avramović

PREDSJEDNIK VIJEĆA

S U D I J A

Hilmo Vučinić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.